

ביאורים

לכל אחד מאיתנו קורה לפעמים שמגיע אליו מידע שאינו נכון. עובדה זאת מעוררת אותנו לפעמים להתייחס בחשדנות למידע שאנו מקבלים, במיוחד אם יש אחרים שאינם מסכימים איתו ועם אמיתותו. כל זה נכון ביחס למידע רגיל שמגיע אלינו מאנשים יחידים, אולם דבר שהתוודעו אליו ציבור גדול מאוד של אנשים, הוא מידע אמין מאוד שלא שייך לערער על אמיתותו.

הקב"ה המתין עם נתינת התורה עד לשלב בו עם ישראל היה מספיק גדול, וכך ניתן היה לתת את התורה ברוב עם. התורה ניתנה דווקא לשישים ריבוא שהוא מספר כולל מאוד וגדול מאוד, ועל פי חכמי הקבלה מבטא שלמות הכוללת באופן תמציתי את כל סוגי האנשים. לאחר שניתנה התורה במעמד שכוה, שוב אין מי שיכול לערער ערעור אמיתי על אמיתותה ועל כך שניתנה מאת הבורא.

רבי יוסף אלבו מוסיף עוד עניין. המעמד הגדול של מתן תורה לעם ישראל מחייב גם את אומות העולם. הוא מסביר שלמדנו מדברי חז"ל שהקב"ה פרסם את נתינת התורה לעם ישראל אצל בני ישמעאל ועשוי, שהם היסוד לדתות המרכזיות הנפוצות בעולם: האסלאם והנצרות. בניגוד לדתות אלו, ליהדות יש משהו אחר. ישנה מסורת מפורסמת וציבורית, המעידה על כך שהבורא בעצמו נתן את התורה לעם ישראל, במעמד שהתפרסם גם אצל בעלי הדתות האחרות. הדתות הללו מבססות את השוני בינן לבין היהדות על אמונות במקרים מקומיים שלטענתם קרו, מקרים שאין כל עדות ציבורית על קיומם, וממילא קיים חיסרון מהותי בהוכחה על אמיתותם. כנגד זה היהדות מציגה מסורת ברורה ומוצקה על מה שניתן לציבור ישירות מהבורא.

הרחבות

שישים רבוא ישראל

שְׁלֹפֵי דַעַת חֲכָמֵי הַקְּבָלָה, הַמְסַפְּרֵי הַזֶּה כּוֹלֵל לְכָל הַפְּרָצוּפִים. רבותינו תקנו ברכה מיוחדת לאדם הרואה שש מאות אלף מבני ישראל: "הרואה אוכלוסי (שש מאות אלף אנשים) ישראל אומר 'ברוך חכם הרזים', שאין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהן דומים זה לזה" [ברכות נח.]. על כך כתב המהרש"א: "על כן נתנה התורה לס' ריבוא במדבר, להיות התורה כלולה מכל דעה וחכמה, ואין להוסיף עליה. ומה שאמרו חז"ל 'כל מה שמחדש כל חכם בדורו - מסיני הוא' - לפי שזה הדבר כבר היה בדעת אחת מאותן שישים רבוא שהיו בסיני" [חידושי אגדות, שם]. ההבנה הפשוטה היא שלא ניתן להוסיף על התורה מהרגע בו ניתנה לנו בסיני. המהרש"א מחדש שאי אפשר להוסיף על הדעות שהבינו את התורה בעת קבלתה מסיני.

רבי משה אלשיך הסביר: "הרואה שישים רבוא מברך ברוך חכם הרזים, כי המה פוללו (התקבצו) כל שורשיהם ומוכנים להשראת שכינה ביותר. ולו חסרו... יגרע מגדר השראת שכינה". השראת השכינה היא מצב בו יש קדושה בתוך מסגרות העולם הזה וגבולותיו. לכל יהודי נועד תפקיד שונה במשימה זו, לפי מקצועו, מקום מגוריו ועוד, ואין אחד יכול לבצע את תפקידו של חברו. כשמתקבצים שישים רבוא ישראל יחד, מתגלה איך כל התפקידים כולם מצטרפים לתכלית אחת - עם המתנהל בקדושה.

פְּרִק עֶשְׂרִים

תורה ניתנה
בשישים ריבוא,
בפרסום גדול

כָּל מַה שֶׁהִשְׁגָּ בְּחוּשׁ לְאִישׁ-מֶה°, רְצוּי וּמְקַבֵּל יוֹתֵר מִזּוּלְתוֹ עַד שֶׁלֹּא נִמְצָא עֲלָיו חוֹלֵק, או שֶׁהִשְׁגָּ לְאַנְשִׁים שְׁלֹמֵי-הַהֲשָׁגָה יוֹתֵר מִזּוּלְתָם, או לְאַנְשִׁים רַב־הַמְסַפְּרֵי° יוֹתֵר מִזּוּלְתָם - תְּהִיָּה הָאֲמִנְתּוֹ יוֹתֵר מִתְּקַבְּלָת וּמְתִישְׁבֵּת בְּלִבּ וְתִפְלֵ הָאֲמִנָּה בּוֹ בְּתַכְלִית-הַחֲזוּקֵי°. וּבַעֲבוּר-זֶה רְצָה הַש"י שֶׁתִּנָּתֵן הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מוֹשֶׁה בְּפָרְסוּם גָּדוֹל וְרַבּוּי עֲצוּם מִשְׁשִׁים רְבּוּא - שֶׁלְּפִי דַעַת חֲכָמֵי הַקְּבָלָה, הַמְסַפְּרֵי הַזֶּה כּוֹלֵל לְכָל הַפְּרָצוּפִים°, וְאִי-אֶפְשֶׁר שֶׁיִּמְצָא פְּרָסוּם יוֹתֵר גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, אֶף-עַל-פִּי שִׁיְהִי מְסַפְּרוֹ יוֹתֵר גָּדוֹל.

הפרסום לכל
העולם

וּלְפִי דַעַת רז"ל הִיָּה הַפְּרָסוּם הַהוּא לְכָל הָעוֹלָם - אָמְרוּ: "יִי מְסִינֵי בָּא וְזָרַח מְשַׁעִיר לְמוֹ, הוֹפִיעַ מִהֵר פֶּאֶרְן" [דברים לג, ב] - מֵאֵי בְּעֵי° בְּשַׁעִיר וּמֵאֵי בְּעֵי° בְּפֶאֶרְן? אֲלֵא מִלְּמוֹד שֶׁהַחֲזִיר הַקַּב"ה אֶת הַתּוֹרָה עַל כָּל הָעוֹלָם וְלֹא קִבְּלוּהָ עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל וְקִבְּלוּהָ וכו' [ע"ז ב:]. וּבֵאֵר זֶה: כִּי אַחַר שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם שְׁבַעִים אַמּוֹת וְלֹא זָכַר מִהֵן אֲלֵא שַׁעִיר וּפֶאֶרְן, בְּלִי-סֶפֶק לֹא בָּא הַהוֹרֹת עַל הַר-שַׁעִיר וּמִדְּבַר פֶּאֶרְן, אֲלֵא לְרַמֵּז עַל כָּל הָעוֹלָם; כְּלוֹמֵר: כִּי לְפִי שֶׁצִּפָּה הַקַּב"ה שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לְקוּם בְּעוֹלָם מִנִּיחֵי דְתוֹת° בְּשַׁעִיר, שֶׁהִיא אַמַּת אָדוּם וְהַנְּטָפְלִים אֵלֶיהָ, וּבְפֶאֶרְן, שֶׁהִיא אַמַּת יִשְׁמַעְאֵל וְהַנְּטָפְלִים אֵלֶיהָ - שֶׁאֵלּוּ הֵן שְׁתֵּי אַמּוֹת כּוֹלְלוֹת כָּל הָעוֹלָם, וְהֵם מְזַרְעֵ אַבְרָהָם שֶׁהִיָּה רֹאשׁ הַמְּאִמְיָנִים - לְפִיכָּךְ פְּרָסַם לָהֶם נְתִינַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹרֹת שֶׁהִדָּת הָאֱלֹהִית צָרִיךְ שֶׁתִּתְּפָרֵס נְתִינָתָהּ פְּרָסוּם גָּדוֹל, וְכָל דָּת שֶׁלֹּא תִתְּפָרֵס נְתִינָתָהּ פְּרָסוּם גָּדוֹל כְּזֶה אֵינְנָה אֱלֹהִית.

התורה ניתנה
בפרסום שלא
יהיה ספק
בקבלה

וְזֶה, כִּי הַדְּבָר הַמְּצֻטָּה לְנִבְיָא בֵּינוּ וּבֵין ה', יֵשׁ חֲשֵׁשׁ או סֶפֶק לְזוּלְתוֹ בְּקִבְּלָהּ הִיא, וְאֶפְלוּ לְעוֹמְדִים בְּדוֹר הַהוּא, וְכָל-שָׁפֵן לְבָאִים אַחֲרֵיהֶם; שֶׁהָרִי מוֹשֶׁה רִבְּנוּ לֹא הָאֲמִינֵנוּ יִשְׂרָאֵל בְּנְבוּאָתוֹ אֲמוּנָה שְׁלֵמָה עַד יוֹם מִתֵּן-תּוֹרָה שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתְּבֵנוּ [פ"ח]. וּבַעֲבוּר-זֶה לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת לְאַבְרָהָם או לְיִצְחָק או לְיַעֲקֹב שֶׁצִּוְּהָ אוֹתָהּ אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו שֶׁיִּשְׁמְרוּ דְרָךְ ה'. כִּי אֶף אִם תְּהִיָּה הַקְּבָלָה מִהֶם נִמְשַׁכֵּת מֵאַבּוֹת לְבָנִים, כִּבֵּר הִיָּה אֶפְשֶׁר שֶׁיִּפְּלֵ חֲשֵׁשׁ וְסֶפֶק בְּלִבּ הַנִּמְשַׁכִּים אַחֲרֵיהֶם בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים, לְהִיּוֹת הַמְּקַבְּלִים יְחִידִים; מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּדְבַר הַמִּתְּבַרֵּר בְּחוּשׁ לְאַנְשִׁים רַב־הַמְסַפְּרֵי מֵאֵד, שֶׁהָיוּ בְּהֶם אַנְשִׁים חֲכָמִים וְנְבוֹנִים וְרַבּוּי דַּעוֹת מִתְּחַלְּפוֹת°. וְלִזֶּה נִתְּנָה תּוֹרָה עַל-יְדֵי מוֹשֶׁה רִבְּנוּ בְּפָרְסוּם גָּדוֹל כְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, כִּדִּי שֶׁלֹּא יִשְׂאָר שׁוּם-חֲשֵׁשׁ וְסֶפֶק בְּלִבּ הַמְּקַבְּלִים וְהַנְּטָפְלִים אֵלֶיהֶם, וְלֹא בְּלִבּ הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם כְּלָל, וְתְהִיָּה הַקְּבָלָה נְכוֹנָה וְאֲמִיתִית בְּתַכְלִית מַה שֶׁאֶפְשֶׁר.

לְאִישׁ-מֶה וכו' - לְאִישׁ מְסוּיָם שֶׁמְקוּבֵל עַל הַצִּיבוּר. רַב־הַמְסַפְּרֵי - כְּמוֹת גְּדוּלָה. בְּתַכְלִית-הַחֲזוּקֵי - בְּצוּרָה חֲזָקָה בִּיּוֹתֵר. כּוֹלֵל לְכָל הַפְּרָצוּפִים - שִׁישִׁים רִיבּוּא כּוֹלְלִים אֶת כָּל הַגּוֹוֹנִים שִׁישֵׁם. מֵאֵי בְּעֵי - מֵה רְצָה. מִנִּיחֵי דְתוֹת - יוֹצְרֵי דְתוֹת. וְרַבּוּי דַּעוֹת מִתְּחַלְּפוֹת - בְּאֲנָשִׁים רַבִּים יִשְׁנֵם דַּעוֹת שׁוֹנוֹת וּמְגוֹוֹנוֹת.